

છપા ની પ્રસીદ્ધ કરનાર.

જેશીંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

રીયગિડ-અમદાવાદ,

અમદાવાદમાં

શ્રી રત્નસાગર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
શા. અમરતલાલ જેશીંગભાઈએ છાપ્યું.

આકૃતિ ૧ લી.

પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૬૮

સને ૧૯૧૨

કીમત આઠ આના.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
ગાંધીનગર
પીરબર-સમ્ર

૪૧૮૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૧૮૦

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂ. (૧૦) ૮૧૨

વિષય ટ-૧-૨-૪૨

સુરદાસ.

દાસપરે દયા લાવો રે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો,
સંસારી સંબંધ તોડી, જીવ આપ-ચરણે ભેડી;
હું તો બની બેઠો આવો આવો રે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.
આંખ વીનાનું સંકટ આવુ, ખાડા માંહો ગાથા ખાવું;
મારે અવીનાશી આવો આવો રે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો

૨

સુરદાસ.

આંખ વીના અંધારૂ રે. સદાય મારે આંખ વીના અંધારૂ.
કાંઈ દહેશે લાલ લીલું આ ધોળુને આ પીળું;
મારે મન સ્વચ્છું ખાડૂ ખાડૂ રે, સદાય મારે આંખ વીનાનું અંધારૂ.
કાંઈને જગ લાગે ખાર, કાંઈને લાગે નદારૂ,
મારે મન જીવતર ખાડૂ ખાડૂ રે, સદાય મારે આંખ વીનાનું અંધારૂ.

૩

નરસીંહ મેઢેતો.

વહાવા વેગે આવો રે, દયા દીવ લાવો રે, બીડું મારી ભાગવા હોજી.
નહિ આવો તો જાતા ઉઘાડું, હું છીદ્ર વહાવા;
નિરદામાં લિજી, ગોવાળીઆમાં વાસ.
ખાંધે કાળી કામળી, માગી ના પો જાસ;
હું રાખું તમથી દાવો રે, બીડું મારી ભાગવા હોજી.
બેમાના બે આપના, નકટા નીર્જન જાળ;
મહિમાખણના ચોરણ, કંસ તણા હે કાળ.
સાંડ તળે રાધા તણી, દુરીજન આપે ગાલ;
ધીરા વેગે ધાવો રે, બીડું મારી ભાગવા હોજી.

૪

સમજ સતકર્મ કરીએ બાધ, કાયા આકાશ જશે કરમાધ;
રૂમ ગયા રાવણુ ગંગોને, ગયા કણ્ણુ ગયો કંસ.
ગળતીર પણુ બળદીણુ બન્યા, બ્યાં કંઠણુ કારનો કંસ સમજ;

સ્તારણ તણો સંસાર મુદ સું, માયામાં રહ્યો મોહી;

કાળ જપાટ જપટશે ત્યારે, રહીશું સંકટા ગામ.

સમજ.

માત તાતને ખાત અગાની, કોઈ કોઈ સાથે જાય;

પાપ પુન્યએ પ્રભુ દરજી, જાણજા માંહી તોજાય.

સમજ.

૫

પવિત્ર લીલાવતી.

કરી વેશ્યાની ચારી ઉભા અટારી, બાબી અમારી પેલા તમારા પ્રાણ;

જાગે થાઓ મેયારી, બાબી અમારી પેલા તમારા પ્રાણ,

વીછીનો આંકડો વેસ્યા છે વસમી, જો જો ન થાએ જાણ.

જાણશે તો જેર આજુશે જાણુ, કગસે રાંડ રોકાણ,

જુએ જલકી ઝાગી, હાથમાં ધારી, બેઠા અટારી. પેલા તમારા પ્રાણ.

૬

વીજાવેલી.

ઘટઘટમાં તીરથ રહ્યો, ઘટમાં આતમારામ,

પ્રેમી મન તીરથ વસો, પ્રોતમ સાક્ષીમરામ.

ઠાઠ્યો જુડા દુધધી, જોડે છે શીદ છાસ;

સાહસ કરતાં પ્રાણીઆ, સુખનું સત્યાનાસ.

૭

હરિશ્ચંદ્ર.

ઇંદ્ર સાંત થાઓ સાંત થાઓ, તમે રૂપી રાવ.

કરો નહિ કલેશ કાંઈ, પોતાની રે કાવ,

ધીરા થઈને સાંભળો, મારી એક વાત;

સરત કરો બંને જણા અંગે એક સાક્ષાત,

હારે બંને જણમાં કોઈ, આપે તપ શળ.

ખાલી કલેશ શાને કરો, થઈને આપ વીકળ,

વી કપ્પલ કપ્પલ કપ્પલ સર્વ, છે અમારો રાય;

ટાર જાપ બેમાં રોનું.

તપ શળ જાય

૮

મુરદાસ.

કે તે મથે જખમાર બજન વીના કે તે જખમાર;

પ્રભાને ઉઠી નાવત ધોવત, પાણત હે આચાર.

કયા ધરમકો નામ ન જાણ્યો, એસો પ્રેત ચંડાળ.

બજન.

બજન.

૯

મુરદાસ.

કયું નીંદ બરસોયા મુસાઈર, કયું નીંદ બરસોયા;

મનસા દેહી દેવતાકુ દુર્ગમ, જન્મ આકારત ખોયા.

ધનદાસ જ્ઞેજન મુત તેરો, વામે મન તેસ મોહા.

મુરદાસ પ્રભુ ચલેક પેપકુ, પીછે નેનું બરસયો.

મુસાઈર.

મુસાઈર.

સાચો કળજીવ આયો, અખતો અખતો સાચો કળજીવ આયો.
 પુત્ર પીતાકો કહયો ન માન્યો, કરે અપને મન બાયો, અખતો.
 સ્ત્રી પતિજતા ધરમ પાળ્યો, નીરખત પુરૂષ પનાયો, અખતો.
 સન્યાસી ધન સાંચવી લાગ્યા, હરી રમરણ ચીસારયો. અખતો.
 સગ કપટી રહયત દુખ પાવો, આલ્મજી ગહોત બટકાયો. અખતો.
 વાસુ સરખા એજ હોત હે, સગ જીવ પાપમે છુટયો. અખતો.
 ગોજ ખીંદાવન મથુરા નગરી, કાવદો નીર સુકાયો. અખતો.
 સુન્દાસ પ્રભુ હરી, બજન વીના મોહકે કાપ છવાયો. અખતો.

અમે અખગાને માયા વહાલીરે વહાલીરે વહાલી,
 પ્રીતી વહાલી રે અમેને વસ્ત્ર કરાવો ધરેણા ઘડાવો
 મોતીકે મડોતો મન ખાલીરે ખાલીરે ખાલી મન ખાલીરે—
 નેહની નજરે નાથજી મારી નારી બને ઘેલી રે
 કાલી રે કાલી ઘેલી કાલી રે—અમે.

વહાલમજી સાડી ગુલાખી મંગાવો,
 પોતકા બનાવો મોતીકાં ટંકાવો.
 બંગડી બે હીંગની, મોઢી મઢાવો.—વહાલમજી.

સાખી.

મુરતમાંજ જળ્યાય છે, ધુતારના ઢંગ;
 જેવો વાને પુન્શે તેવો ચરશે રંગ.
 હારીના હુલાસમાં રસીલી તારી રીસાઇ એ—વહાલમજી.

આહે તું ધિકાર માર પ્યારમાં બોલાવીને,
 પ્યારમાં બોલાવી પ્રાણ સુખમાં ડોલાવીને—આહે.
 ચુક પડી ક્ષમા કર કહિલા હવે,
 શાંતિ તું પમાડ વિરહ અગ્નિને બોલાવીને—આહે.
 તારા સમાન નથી વહાલી ખીજી મને,
 માન સુકે માનીતી મન મદને બોલાવીને—આહે.

સ્વામી મળવાની લાલ, ચઢાય આ પ્રણુરે. સ્વામી.
 તુજ આધારે જીવન દોરી, કરો શું વખાણુ સ્વયંવરજાણુ.

તારે હાથ પ્રાણ, લેજો મારા પ્રાણ.

પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણ સ્વામી.

હવે ચાલો, બહુ ગાલો, વખત હાલો, જરી બાલો

કાક પકડે, બાહ બગડે, થશે હાણ સહ ટાલો. સ્વામી.

૧૫

ખુને નાહક-

મોહનીયા પ્યારી સનમસે મીલાવો

જો આહો જો માગો વોહી મોસે પાવો

એહ મુંહ કાલા ઝોર મસાલા જાકે ખુશકા ખાવો

મયજલા હું પરકમે તુમ ઝોર ન આગ લગાવો

જનમ એહ ગુન માતુ ખીનતી સદા મગ કંઈ

૧૬ દેખકે જરત મારા હયર.

નાલો નામ ઉસ ગુલકા ટહલો જાવો

મત માંદ ચાંદકો ગહન લગાવોજી

બનકે ખખતી યું નહી રક્ષકપે ખાક ઉડાવોજી.

મેરી કસમ તુમ નાહી સુખન ચેહ સુનાવો.

૧૭

મુળરાજ સાલંકી,

સનનન સોહે સાવરીયા શામ

પ્યારે પ્યારે નયનામે વારી વારી જાકે. સનનન.

એક તો હાલે પીયા મુખડેપે આગલ, દુઝે દીખાવે ઉગલીઆરામ

તીજ ભરે મેરી છતીયાપે, સુટકી કયા જાકે ગુજરીયા શામ

તાંકજ બાગે મોરા હયા લુભાવે નયનોકી ધરી મતમાયા નમ

જાઓ હોજી ન બાધ્યાં મરેરે હોડો હમારી હમસીયા સામ

૧૮

મુંદરેલી.

જોમનના રંગમાં ઝુલે.

રંગશો ના જોડશ મન મોહનની સંગ—રંગમાં.

છણડો કરતી છલબલી કપડો દે થઈ રંગ.

તુજ સમનાના શરમ મુકીએજો જો મયાવીશ જંગ—રંગમાં

મહન રંગથી પ્રકુલિન થાશે ચપાએત્ર આતંગ

મહાલશું આલશું પ્રીતમ પ્રીત પણ નહિ આવે રંગ રંગમાં.

૧૯

રાજખીજ.

મજો જુદાઇ પ્રાણ જની શીદ અણુગણ

મળી આનંદ લહણ ચાલ સમન ઉડાવ.

તું છે હખીલી નાર, થાર, હું રંગસો ભર

બન્યું નેતું નીરધાર મણી કુંદન જડાવં
 ઢાંકે માથાની વેણ, કાળી નાગનણી ફેણ,
 પ્યારી અમળી આલાનેણ, જરા ધીરે નચાવ
 વાગ્યો કહેજે કારી ધાવ, દુખ દેણ બારી.
 જરા થા દયાળુ પ્યારી, મને મરતો અચાનક
 જોયું જ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ,
 ગયો ચોરી માફં સુખ, પ્રિયે પાછુ અપાવ.

૨૦

સતી અનુસચક

હાંહારે સંતો સંત સમાગમ મોટા, હાંહાં
 જેનો ત્રિભુવનમાં નહીં જોડો—જોડો—સંતો.
 કરતાં હરિભજન જાપાર (૨)
 જેમાં કદી ન આવે તોડો—તોડો—સંતો.
 જગમાં જાયુ તે જવાનું (૨)
 કરતાં ખજા ખોરબો ખોટો—ખોટો—સંતો,
 ધન્યું ધ્યાન હજિનું સાચું (૨)
 એ વીણ સુધજો ગરગડ ખોટો—ખોટો—સંતો.

૨૧

મદનવસંત.

હું વાત હું વિનવે વિવાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ
 કર ધરીને કરવર પ્યાર વનિતા વખત વધુ ન લગાડ
 રંગે રમાડું મજે જમાડું, પ્રીતિ ચળાડું રીતિ દેખાડું
 રસમાં હુમાવુ નાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ
 રૂપે રિધ સાડી પહેરાડું હાડી કમખાંતે ચોળી ચઢીયેતે તાડી
 હાર હીરાંતે માળું કુંવાળી ઝાંઝર કુમળાં મોતીડી વાળી
 પવરાવું પકવાન થા તું તો જાડી પગમાં જે જોડાને છત્રી જે કાળી
 ચડવાં ગાડીને ફરવાને વાડી હું તારો લાડો ને તું મારી લાડી
 હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી
 મીઠા મીઠા મેવા ને જોઈને જોઈને લેવા
 લહેરાજના વીવાહ નહી ખાવા કે પીવા
 તું આલને થા તફયાર—વનિતા—કહું.

૨૨

સુરદાસ.

ખીલવ—આ તારા વચને સારાં સ્નેહે સાંભળતાં
 સાંતી પામ્યું છે મન માફં રે આજે—
 જમની જંગમમાંથી ગળતા અચાનોજ

ધન્ય શુર ચિંતામણી ધાર રે આજે—
ચીન્તા—ભક્તિ ભગવાન કેરી કરનાં હમેશાં
થવાનું ત્વરાએ શુભ તાર રે—શાશ્વ

બીરવ—આ તારા વચનો સાચાં

૨૩

ભક્તિવિજય.

મને જનવાસ છે બહારો, કરો શિવ આગ્રહ ઠાણે
સગાં સદોદર માત ને તાતના ફેગટ છે સહુ રંદ,
આનંદમુર્તી નંદકુમારની રનેહે ધરી સુખકંદ.
પાયો મને પ્રેમનો પ્યાલો રે. કરો.

અધમ સ્વામીને લેખે કુમારી, બહુ વિધ આપી બોધ;
આપની ભક્તિ નહીં કદી ભુલથી નહિ કરું અવરોધ.

મીરાં ચીનોડમાં આલોર. કં

ભુધરને બજ દુર ધરી મેં દુનિયાની દરકાર
પ્રાણુ જતાં પણ હું નહિ ચુકું લાગની પ્રીત લગાર.
ખોટા સહુ જગના પ્યાલો રે.

૨૪

ભક્તિવિજય.

મારા રંગીલા ગીરિધંજાલ અબા રું રૂપ ધરી,
દારી મીરાને દિનદયાળ બેટો વંગે ભાવ ધરી,
બાળ્યું નથી જોણે હજી શુદ્ધ તમારૂં સ્વરૂપ,
ડરશે એ ગિલમાંદી, હું તો આનંદ પ.મીધું અનુપ — બેટો—મીરાં
જળ અગમ હુ જોઉં છું તમને ત્રિમુવત નાથ,
ડરતાની નથી દેવ હું તો બાળી દોડીને બર ખાથ.

૨૫

મીરાં.
ભક્તિવિજય.

ધેણી થપ્પરે હુંમે ધેણી થપ, હું બહારા નંદકુમાર વાંસે હુંમે ધેણી થપ,
નામ લઈ રે એનું નામ લઈ હું તો વચન-વીનાવું એનું નામ લઈ
આ રે સંસારીયાનું સગપણ છોડી રે (૨)

રૂડા રમ સાથે રાચી રહી, વદાલા
લમની લાગી છે મને, લટકાળા લાલથી રે (૨)
જંપુ કાનુકની માળા કરમાં ગમી, વહાલા.

૨૬

જયરાજ.

મોહન આવો મલપતાને પોટો પ્રેમે પક્ષમ,
અંગ દુધમાં નવરંગ અમારાં, રાય રમેને રંગ.
સહુણા સાહેબાજી હો. મોરે મન મોહની લાગી રાજ.
આજ ભરી ભર રંગ તમેને છાંદુ છાંદીલા છેલ

અકેઃ અલાંડ ચકિત બને એવા ખાતે ખતાવું ખેલ—સં
એક છખી છે આપની એવીજ સુરજ કાટી સમાય,
પીરસી પીરસી કંચન ચાશું હરખ હાથે ન સમાય—સં

૨૭

સુરદાસ.

હુતો મનન કરીશ હરીતું, સદા સુખે—મનન
આ મંસાર આગ સમ લાગે મિથ્યા ફાંફાં મારી હારી
નહી કોઈને કહેતા તમારી વાત આ બંધાક હું
રાખો ભરોસો હૃદયમાં, હું દેવના સમ ખાક હું
છોડો ક્ષમા લારી મને, ઝટ અદિયી બવા દિઓ
સંતો તણા સહવાસમાં, ગુણુ કૃષ્ણના માવા દિઓ

૨૮

સુરદાસ.

મેં બપનો છોડ્યો ભાસ, નપનો કરીને ન્યારાં
ઘટ ઘરમાં કરજો વાસ, પ્રીતે પ્રભુજી પ્યારા—ટેક
પીઠવ વહાલું ખીરદ પીચારી, આ સેવકને લેજો ઉમારી
આધી વીઝારી શરણે સ્વીકારી ટાણે હરો મુજ ત્રાસ રે—મેં બપનો
આંખ વીના અતીશય દુખી થાશે જીંદગી આની શી રીતે જશે
આયે હવે શું ગમરાયે હવે શું શાને બનો છે. હદાસરે

૨૯

સતી દોષદી.

શામળીઆજી કરજો મારી સકાય રે
વહાલા ગરડે ચડીને વેલા આવજો રે
શામ સલુણા સુમદ્રાના વીર રે
આ દીન બાળાતી લાજ દયાળુ રાખજો રે
છોગાળા છે વાત છેડી નેચી કોઇ માફ ખેડી,
વા'લા તુજ ગુણુની લેલી હાસી દુખમાં કુખેલી,
દુખીની દાદ ને ફરીયાદ અંતર લાવજો રે
કકરવ કંઈ ચંદ્રાળ દુસીયસન નિર્દય અરે,
વેતા પાંચ બરથાર પાપી પટકુળ તાણુને;
વારે આવેને દયા દીવ લાવેને
નાથ હું અનાથ તારી બરસો છે પુવર ભારી,
એવી તેરી હું તમરી વા'લા દેસો ના વિમારી
હેને દળધરજીના વીર આવી ઉમારજો રે.

જાલા વજાલ સાથે લાગીરે લગનીયાં મહારી મહારાજ
 ખારી છપી સામજાની સ્થાપી ઘટ પરમાં મેં તો
 એને હાથે છે મારી લાજ
 વંદાવનમાં ફરતા ધરતા વરતા આ આ.....જાલા.
 હહડે નીત હેત ધારી ખંધુ હળવરના
 હું તો સેવું જોડીને ખીજ...વંદા.....આ જાલા,

૩૧

સતી દ્રૌપદી.

ગોવીંદ ગુણુ ગાઓ રે નરનાર,
 ગોપાળ ગુણુ ગાવો રે નરનાર
 ગીરીધરશ્રી ધરશ્રી મુરલીધર
 નામથી નેહ લગાવો રે—હાં નેહ લગાવો રે.
 માઈ તાઈ નિધ્યા માની કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે જનો રે. રે૦
 અધમ ઉધારણ ભવ જળ તારણ,
 નિરભય નામથી થવો રે ભય નામથી જનો રે. રે૦

૩૨

જનમરે જીવ સંભારને શ્રીહરી શક થઈ શું મુનો સોડ તાણી
 પોટલાં પાપનાં ખાંધીયા સાથ નવ જ્ઞાન વહારાગતી વાત જાણી—
 દિવસે ચોદિશ ભગ્યો રાત નિદ્રા વિશે સ્વપ્નમાં સાંભરે ખોડી માયા
 જન્મીને જીવનનો સાર જળ્યો નહી નવ થડી એક ગોવીંદ ગાયા
 મોહમાં રહી મર્યો પ્રપંચમાં તું પડ્યો ચિંતામણી જોઈ ખોડી
 ચાકું કરતો નથી હાથું કરતું પડે અતે પરતાઈ પરતાઈ રાગો.

૩૩

મીરાંબાઈ.

હરી માન હરો રહેજો પ્રભુ મારી પાસે રહેજો
 જનેજો ન્યારા ધાતા સમ મને દીનનો વિશ્વાસ છે
 મીરાંબાઈને મારવા જ્યારે રાણે હઠો લીધી સમ--મને
 જેનાં પ્યાલા મીરાંબાઈએ અમૃત કરી આલેખ્યા સમ—
 જીવનમદિવા એકમાં જ્યારે નાગરે હઠો લીધી સમ—મને૦
 નરમંદ મહિતાની હુડી લાખી હારીજામાં દીધી સમ—મને૦
 સવરી દેરાં એકાં ખોર શેમે કરી આગળ્યા રાગ—મને૦
 તથુ જીવનના નાથ તમને મીરાંબાઈએ સાથ સમ—

નજર કરો નાથ જરા ઝાળખી લો નારી,
શું હું ખીજ કે કથ આપનીજ પ્યારી—નજર૦
હેમ પ્યાલો હાથમાં ને મહી માહું દુધ,
પીયુ સામા પાસથી શું તેની બુલ્યા શુધ
દ્રાણ હતી એ તે કથ દુધ પાનારી—નજર૦

વહેલા ઉઘાડો દાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો દાર,
એકલી ખીહું છું હું બહાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો
માટે લગાડો ન વાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો—ટેક,
છં મનથી તુજ ગરકરી, જીવજ મારો જન્ય
હલી રહું આંહી એકલી, તેમ તેમ હૃદય ચીરાય—સદે૦
માત પિતા મેં પરહયા, તજી નાત ને જાત
તમ અરયે બની ઘેઘડી, આખી માજમ રાત—સદે૦
હવે હદ થઈ વાલમાં દરશન દો ઝટ આપ
શક્તિ સહન કરવી નથી, તમ વિયોગ કરો તાપ—સદે૦

મુણુ બેની મારી જે, જે થઈ સતી નારી
પનિને પ્રભુ જાણતી, તું જોને વિચારી—મુણુ૦
રીતા કુંતા સુગ્રામન, અનેક સતિ સતિ વિખ્યાત
વરતી સરવે તેમજ બચા, વિના અવર નહી વાત—મુણુ૦
આશ્રય બેઠે એને સાચા, પતિ અને જગદીશ
પતિ રક્ષણથી દહવ પાતે, સારે સારે—મુણુ૦
નગને પ્રભુ જાણ્યા દમયંતી એકજ પતિ અન્ય
પતિ સ્મરણુ તે દહી ન ચુકી શંકટમાં શુધ મન—મુણુ૦
બુઝો દ્રાપદી પાંડવ જનની, સતી જે નિરમળ નાર
દુઃખ દુર્યોધનથી પામી તવ કૃષ્ણે કીધી બહાર—મુણુ૦
માટે એ સતીઓની રીતી, રાખીને જગમાંય
શીયણુ તણું કરવું રક્ષણ, ને કથ તણી સેવાય—મુણુ૦

મન બુઝાવે મન લોભાવે, મન ચડાવે મન ચડાવેજ;
શુધ પવિત્ર નિરમળ આત્મા, કાઢવે રંગરોળાવેજ,
જોવાનું તે નવ દે જોવા, નહી જોવાનું બતાવજ

અમસ્ત મુકી વીખને વળગે, નરક મહી રાજાવેછ
વાર વનીતા વીશ્વ મહી છે, કોઈ ગોરી કાળીછ
દમી છે સતોષ મહી નથી, સુખકર જદ આળીછ—

૩૮

ઉમાદેવડી.

ગાળે ગગન ગરર ગગન ગરરર અખડે વિજળીયો ઝરરર,
વરસે વરસાદ ઝરમર વરસાદ ઝરમર વિયોગીના ચીર ચરરર
ખીની બાળા હાય અરરર સ્વામી સોડે પેસે સરરર—ગાળે
હરીચારી લુલી ભલી, હરીઆળા વળી વન,
હરીયાળુ સન્નેગમાં,
અરે વીરહે ઉડે છે અગનરે સજની મદન પીડા ક્યાં દહીયે
માળા રડીએરે મનમાં મુઝાઈએ—સજની
નદીઓ ખરરર નાસતી સાગર સ્વામી પાસ
મેર મધુરીને મળે
અટપટ લાગે રે આવે સમે ભોગી બેટવા રે
માતાજી મેર જો કરે, કુંવારી કોડે કરમરે
મચ્છો મદન મહાવીર, મચ્છો મદન મહાવીર,
મધ્ધએ માતાજી અમે ચરરર—ગાળે

૩૯

વીણાવેવી.

રે રડીઆળા રધુનીર જગધારજો
આજીજી આ અવળાની અવધારજો રે
હું દીન બાળા કોપ્યા કંથ કુમારજો
વાદળ વરસે રૂધીર મુશળ ધારજો
ભલે આ ~~અવળાની અવધારજો~~ મારે
કદી તાય આરા હોખીય તહિ
સતી સંત જીવે પતિ મુશ્ય માઇ
સતીની મતી છે પતિ હાય સ્હાઇ
રે દીન બધુ—જગવળે બરધાર જો
છેવટના છે પ્રજામ પ્રાણુધારજો

૪૦

ભક્તરાજ અમરીસ.

આલ આલરે મારા સમ ભસીયા,
તારી હમકતી આલ મને બહુ ગમતી,
વાંકી પુછડી નથી સીધી વળતી
તારો કહણુ બોલ ચાંખીઆનો તોલ,
પુ પુ પુ કોલ આપરે વહાલા વપ વસીયા. ચાલ

૪૧

સક્તરાજ અમરીસ.

મહુથી ભુલાવેછે આ જાન, નટખટ બહુ કરે પિજાન, રામદુથી
સુંદરી છે કે રંગારો કોઈ, મોત વિષુ મરવા આચો નાદાન
રંગાધથી ધુરયો ધરમાં આતો,

જોઈ એનું મુખ મારો જીવડો જાતો,

(અલીએ હું આનો બાપહું, શુધ બાપ, તારો વર હીક કહુંકું કે
આવું અદીઠ કર)

(જાને રાયા ધરમારો જો, વહુ તારિગી, ખડ મુખે ખા લાજ મર
આપજો પગતથી રહીએ બાપુડી આવું ના કહીએ

દુર હક પાછો છોડ પતરાજ.

હીક, હીક, હીક.

જારે મારા ધુવરાળા, લટકાળા ચટકાળા વહાલજી વાલમજી

ડોયડુ જાલજો અમથુડા આતુ જઈ

ગરદન મારીયે મ્હોમાં હુયો દઈ;

દટ દટ ડોકરા,

જા રંગ ડોકરા,

મુક ડોક મારી કહુ છું મઝ બાંગી.

હહાવો લીયો શેઠ મોં માગી લે, લે, લે,

આલો મફતીયા અમથુડા એને જવા દીએ,

એ તરબન હેવાન.

૪૨

સક્તરાજ અમરીસ.

મોહનજીને મળવા તલપે મારૂ ચીતરે,

પ્રેમની આંખો પ્રેમની પાંખો;

પ્રેમના ગાઉ મુખે ગીતરે—મોહનજી.

સાગર સંગે સરીતા હમંગે

મળવા દોડે ધરી પ્રીત રે—મોહનજી.

પ્રેમે મળશું જ્ઞાનમાં ભળશું,

વહેલા વળીશું હાં ખચીત રે—મોહનજી.

૪૩

જગતસિંહ.

દુનિયામાં નથી કોઈએ દીડો પ્રેમ કીનારો,

સાગર મહી ફુલનો પ્રેમી કોઈએ ન ઉમાયો—દુનીયા.

મતલબમાં મુઝાએલો ભમર એમ ભમાયો,

પ્રેમાંધ બની પુષ્પ કમળમાં એહ બીડાયો—દુનીયા.

પાંખી પરદેશી પ્રેમ વગડે જાળને મુકાયો,
 ઝાડીમાં અળી વાટ નહિ એમ અથડાયો—દુનીયાં
 આ મિત્ર મળે ભોમીયો, આરે હવે આરે;
 નહીતો ધવાએસો રજે એ બળદ પીયારો—દુનીયાં

૪૪

લક્ષ્મણ અમરીસ.

શાથી સુંદર છે મારા નાથ—મારો નાથ રે
 બક્તમણી એ દાસ કૃષ્ણનાથજી,
 ગુણસાગર એ નટવર નાગર;
 મોહી અમર વરને સોંપ્યો હાથ (૩) રે—બક્ત
 કરવાને મનના બાગનો તન,
 સંસાર કરીશું એનો સાથ (૩) રે—બક્ત

૪૫

નંદખત્રીસી.

જાગી જોને તું છવડા, અલ્યા જાગી જો જરી;
 સુતો થું અજાગી, સુખના સ્વપ્નમાં ફરી (૨) જાગી.
 સ્વારથનું સગપણ સંસારે, તેમાં મુઠ તું થું લપડાએ,
 કહું થું મુરખડા હળુ માયા ના ગરી
 વ્યાહતા ચીતની ના ચળી, વૃષ્ણ તનની ના ટળી—જોગી.
 ફરે મરણના માથે રે ફરે સુદૃન કરીને ભવજાળ તરીએ;
 માનવ દેહ મોઘો ઘેલા મળશે ના ફરી
 ગાંડા મળશે ના ફરી, ગુમાની મરશે ના ફરી
 વય તો જાય છે વહી, તે ચીતમાં કં તહી—જાગી

૪૬

નંદખત્રીસી.

આ સ્વપ્ન સમ સંસાર સમજી જોતે શાલા,
 દુર્લભ માનવ અવતાર આવતી મહી એ રાણી.

બાળપણું રમતાં ગુમાવે,

ગુવાનીમાં લપટપણું ભાવે;

જીવપણાએ છવ સોભે તણાએ, રટે નહી કીરતાર રે—આં

મરણ શ્વાસ જવ ચાલુ થાએ,

કૃત્ય ફૂડાં નજરે ઉભરાયે;

પીઠક બારે, પસ્તાય પાપી, લારે આંસુ વહે યોધાર રે—આં

૪૭

સમારણી.

મહી વેપકા હાલી હું તો મહી વેપકા હાલી,
 મારંગે પલકારા મારતી ફર દુઝી શાલી;

ધુવાનીયાની નજર પડતાં લાગુ બહુ મહાલી.
 પ્રેમ પરખી પરણું હું તો મોઢ ન ઠાલી માની—હુંતો.
 માણી માણીમર મરદપર માં કર કરડી આંખ
 પોપટ પડ્યો પ્રેમ પાંજરે પાળ ગમે તોડ પાંખ;
 પાળાએ નહીં અમે પોપટડા, માડરના સારનાર,
 અડીએ નહીં અજખામણાને રહે ને પડતું ગમાર;
 સીંદને થકા ખાસ તું પાપત્ર સીંદને થકા ખાસ,
 તારા જેવા તો પગ માટે પથ હઉ ન તાલી રે—હુંતો.

૪૮

રમાદેવી.

જરા નાચોજી નખરેથી યાર, હારે જરા ખેલોજી નખરેથી યાર:
 તેરી મેરી જોડી બની મજેદાર—જરા.
 આહું મટાથી મહાલુ અટાથી, એતો ઇશકખાજીતો વહેવાર—હારે
 હવે નેન મીલાવોને પ્રેમ શીખાવોને ઓર લુટાવોને જોમનીયાનીમહાર
 હજી લટકેથી આવોને મટકેથી આવોને ઓર સુઝાવો અંકરનો અમકા
 ઉંહું હું ઉંહુંહું યાર, ઇશકના જોજો દેદાર—રંગીલા.

૪૯

લીલાવતી.

અવરમદન અલખેલો આનો દીસે અવરમદન અલખેલો.
 સરદ પુનમના સુઝાકર સરખો, આજ નગરમાં કોસો—આનો.
 મનોહર કરતુરીઆ મૃગ માફક, જોડે કરમે કરેલો—આ તો
 હું નીરબાગી નાથ તજી મુને, વેસ્યા આવાસે વસેલો—આ તો.
 ધન શુભાંકા ધરણી તજી મુજને, પ્રીય કર્યો મમ પરણેલો—આતો.
 ચંદ ચક્રરને મંદુર મેલ મમ, મુજ મન રંગ રહેલો—આ તો.
 મધ્યારી વેશ મને નહીં જાણે, મમ જગ છેલ્લજીખેલો—આ તો.

૫૦

વીણાવેલી.

હા માનેલી માતેલી જોકેલી છોકરી તારૂં ઉતારૂં શુમાન,
 હા ચઢીને ચઢી તું છેક ચઢી જુઝી નાના મોટાનું જાન;
 મહેલાં પાણી પીને વર પુછે, પછી એતો મહાઅજાણુ—હા.
 લાડ લકાવીએ જાળપણે, પછી કરે અપમાન,
 પાલી જુઝી જાન કદાપી સવાન રહેવું નુકસાન.
 સાચ કુપાત્ર ને પ્રીતીનું પાત્રજ, રહેશે આખો ભવ દુખનીધાન

૫૧

નવલકુસુમ.

ભરી ભરી પ્રીતીની પ્યાલી પીને ને પીવરાવજો—ભરી ભરી
 લટકે ને મટકે રસીલી રસીયાને રાજાવજો—લટકે

જીવનનો લઘાવો લેજોજી, જોખનનો લાવો દેજોજી,
રસનાના રંગ તરંગમાં, ઝલજલે ને ઝલાવજો—ભરી
બની તમ ગુલ રસીલી રે, પીયુ પુલપુલ રસીલીને,
જોખનના જાદુમાં રે, હુલજો ને હુલાવજો—ભરી

૫૨

લીલાવતી.

આજ આવી રાજ હજુરમાં કરજોડીને કંઈ વીનતી—ટેક.
એક કામસેના વેસ્થા અહીં સાચી શતર તે તો મારી સહી
રાત દીન ઘેર તેને રહી, મમ પુત્રની બગડી મતી—આજ
કુળમાં કલંક કપુતથી, આમને જરી ગાંઠતો નથી,
એથી આપને કંઈ અરજ આ, મુકી બેટણું પદ છુપતી
હુકમે હમારી પીડા હરી, ગુણીકા કનેથી કૃપા કરી,
અમ પુત્ર અપાવીએ થાઓ રાજ્યની ચડતી રીતી—આજ
૫૩ સતી અનુસયા.

મારે મંદીરે પધારો યોગીરાજ મહારાજ,
ભોજન કરાવું મન ભાવતા;
ધેબર બારી જલેખી સીરો સુખડી,
મોતીયુર ને મેસુર બાગે સુખશું;
ચક્ષુ તતખીરે કાચલી વડી તમ કાજ—ભોજન
નેહ નીપજવું શાક ભાત ભાતનાં;
રૂડાં રાષ્ટતાં બનાવું જાત જાતનાં,
અતી જુકતીયી પીરશું પ્રીતે ધરી આજ—ભોજન
૫૪ સતી અનુસયા.

મારે મ્હોડો મનાવી સજી કહેવરાવી;
કલાવી પટાવી પુછો શું તમે (૨)
કુલ સુગંધીવાળાં રૂડાં રંગે રૂપાળાં,
તેની મીઠી મુમખી કોને ના મમે;
કોને ના મમે—મારે
લીલાં પીળાં શાક પાન—કપર પંખી કરે ગાન;
રાજ કોને સાંભળવાં કોને ના મમે;
કોને ના મમે—મારે

૫૫

કબીરદાસ.

રામ નામ તું ભજવે પ્યારે, કાચકુ મગરખી કરતા દે
કબી મરીકા બંગલા તેરા, પાન પમકમે ઢળતા દે

આલસ્ય હોકર પુના વાંચો, સ્નાન તરપન કરતા હે.
 સર્વ કાલ સુચીત રહે તો, ઓ ક્યાં સાહેબ મીલતા હે
 જોગી હોકર જટા વધારે, હાલ મસ્તમે રહેતા હે,
 ઉખરે ધરે કર હાથ સુકાવો, ઓ ક્યાં સાહેબ મીલતા હે—રામ
 મુક્ષા હોકર બાંગ પુકારે, વોકયા સાહેબ બહેરા હે
 મુગીકે પાંવકા અવાજ બાજે, ઓગી અલ્લા સુનતા હે
 જમમ હોકર લીંગ બધાવે, ધરધર લેકર શીરતા હે
 સંખ બજા કર ભીક્ષા માગે, ઓ ક્યાં સાહેબ મીલતા હે
 કહત કપીરા સુત બાહ સાધુ, મનકી માલા જપતા હે
 બાવ બક્તિસે ધ્યાન ધરત હે, ઉનક સાહેબ મીલતા હે

૫૬

મીરાંબાઈ.

મુખડાની માયા લાગીરે, મોહન તારા મુખડાની માયા લાગી.
 મુખડું મેં જોયું તારું, સર્વ જુગ થયું છે ખાડું
 મન માડું રહ્યું ન્યાડ ન્યાડ રે—મોહન તારા.
 સંસારીનું મુખ એવું ઝાંઝવાના નીર જેવું,
 તેને તુચ્છ કરી શરીએ રે—મોહન તારા.
 સંસારીનું મુખ કાચુ, પરણીને રંડાવું પાછું,
 તેને ઘેર સીદ જઈએ રે—મોહન તારા.
 પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોબાગ્ય મારો,
 રાંડવાનો ભે ટાળ્યો રે—મોહન તારા.
 મીરાંબાઈ બલિહારી, આસા એક મને તારી,
 હને હું તો બહુ માગી રે—મોહન તારા મુખડાની.

૫૭

કપીરદાસ.

રામ અરપે બેઠકે સખકા મુજરા લેત
 જેસી ઉનકી ચાકરી, એસા ઉનકો દેત.
 મન મરે માયા મરે, મરમર જાત ચરીર,
 આથા તૃષ્ણા ના મરે, કહે ગયા દાસ કપીર,
 કપીરા તેરી કોટડી, મલકટે કે પાસ
 કરેગા સો પાવેગા; કોણ બેટા કોણ બાપ
 અજગર કરે ન ચાકરી, પપ્પી કરે ન કામ,
 દાસ કપીર હું કહે, સખકા દાતા રામ.

૫૮

સુરદાસ.

રિષય વાત મમ માત તજીને, કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે.

ધર્મ વૃત્તિ એ ધરણી ધરતું, ધ્યાન મતીથી ધરવા દે.
અધમપણ્યને અલગ રાખી, બંડાર બક્ષિતના બરવા દે.
નટવર નામનું નાવ મળ્યું છે, તો બવસાગર તરવા દે.
નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષમ.

પદ

ઉદયભાષ્ય.

માન માયાના કરનારાં જરી જોને તપાસી તારા કાયા
પુછી જોને તું પડીત પુરાણારે કોઈના અમર છે લેખ લખાણ
કાચી છે કાયા આ માટીની માયા માટીના ખેલ બનાયા
જાણી તો સમજી અલગ થયા પર બાળક ખીચારા લપટાયા રે
જાણના કોવાડાથી કોણ બચ્યું છે હોય બલે રંક મહારાચારે—રે
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી વંધ્યાના લાડ લડાયા
જોમન ને તન ધન તેવા સમજવા પાણીમાંના પરછાયા રે—

૬૦

વીણાવેલી.

અરે શું માનવનો અભીમાન પલકમાં ટળી જશે રે
અરે જેમ પીપળ ઉપર પાન પલકનાં ખરી જશે રે
પલકમાં ખરી જશે રે માટીમાં મળી જશે રે
ધીડી જીવતરમાં ધીડી એક સુખની ના આ.....રે નથી
સુદ મમતામાં તોએ મરતા આ.....રે મથી
પામર નર નાદાન... ..અરે.

કાયા કહેવર દારમુ છે ગંદડીનો ગાડવો
સમજી જને સમજી જઈ અભિમાનને વણસાડવો
અણીમાન ફણીધરને નહીં દુધ પાદને પેલાડવો
સરણ સરીખે માનથી લીધો નથી કાંઈ લાડવો

૬૧

મીરાંબાઈ.

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત ખાધ અમે બાળ કુવારાર—કાનુડો.
જ્યારે જમનાનાં તીરે હું તો બરવાને ગઈતી રે
કાનુડે ઉરાડયાં આછાં નીર છાંટયા છરરરરર—કાનુડો.
જમુનાને કાંડે વાલે રાસ રચ્યો છે
સોજસે ગોપીનાં જાલ્યાં ચીર ફાટયાં છરરરરર—કાનુડો.
હું તો વરજાગી કાના તમારા રે નામની રે
કાનુડે તાકીને માર્યાં તીર વાળ્યાં સરરરરર—કાનુડો.
ખાધ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વદાલા
કાનુડે બાળીને કાપા ખાખ ઉડી રરરરરર—કાનુડો.

૬૨ માનસિંહ અલોસિંહ.

જળ ભરવા હું ગઈતી રે સાહેલીની સંગે
 આડા આવીને ઉભા રે કુંવરજી નવ રંગે
 જળ ભરવા સર્વે ગયાં એ વાડી મોઝાર
 થઈ ઉભા દરવાન તે બંને તાજ કુમાર
 રોકી રાખી સાસુજી રે અમો સહ પતીદારી
 નામ પુછીને માઈ રે કીધા હઠા ભારી—જળ.
 શરમાઈ ઉભા રહ્યાં શું અમ આખળા ભેર
 વિવંતી કાંઈ સુખી નહી દેખાડી નીજ તોર
 તેથી અમો હાર્યા રે આખર એક સાહેલી
 નામ દીધુંજ માઈ રે ભારે દીધા મેલી—જળ.

૬૩

સંસારીયાનાં કોઈએ જતાવો નર સુખીઆજી
 રાગ પણ દુખીયાને, પ્રગ જન દુખીયાજી
 દુખીયા જગતમાં જીવાનીયા—સંસારીયા.
 આશા ત્રણપમાં બંધાણુ જીવણજી
 એક ખીજને લગાવીયા રે—સંસારીયા.
 મનમાં મનોરથ મોટા મોટા બાંધીનેજી
 અધમે આદરે અભાગીયા રે—સંસારીયા.
 ધાયું દરીનું થાય મુરખ માને નહીજી
 અને પડે શીર જીતીયાં—સંસારીયા.
 ભવ રે સાગરને પાર ઉતારવાજી
 રાગનુ નામ સે તું પ્રાણીઆ—સંસારીયા.

૬૪

મોહનીચંદ્ર.

આવશે પ્યારી, આવશે પ્યારી આવશે રે
 આહોહોહો, ભારી હૃદય મળી પદમણી પધારશે રે
 હોગ મંગાવું કે મોતી મંગાવું, પ્યારીનું મન શે માનશે રે
 માળા મંગાવું કે ગજરા ગુલાવું સુંદરીને શું શવશે રે.
 અમેલી લાવું કે હીનો લગાવું, દસીનો સાથો રાવશે રે—
 લાડુ મંગાવું કે ઘેખર મંગાવું, મોહિનીને શું ભાવશે રે—

૬૫

મોહનીચંદ્ર.

એકને આમણે એકની રે ખીલી ફેરી રંગ રંગ રે
 આવે સાહેલી રંગ માનવા

હમીયા ખોલીને બેન બેનરે વાતો કરી લ્યોતી વહાલની

વહાલા વસે વિદેશમાં, ખાળા ખાળે વેશ;

સધયર શાશા મોઢું, શાણાને સંદેશ.

કુંજલડી રે સંદેશો હમારો જઈ વાલમને કહેજો રે

પ્રીતિ કાંઠાના હમે પખીડા પ્રિતમ સાંગર વિના સુના સુના રે

કુંજલડીને વહાલો મીરો મહેરામણ,

અમને અમૃત ખાણુ વહાલા પ્રીતમ પ્રાણુ—કુંજલ.

સાયબો મારો સુલક્ષણો, એઠા જુઠાં ખાય;

ધરની સુખડી નાં ગમે, સોગન જુઠાં ખાય.

તમારા સમ જો તમે મને વહાલા, જુઠડા સમ ખાવજોજીરે

પીયુ તમારું મનડુ માને ત્યાં જાવ છો,

ધી બર્યાં ઘેબર ઘેર રજો છો

કુશકા ખાવાને ધકા ખાવ છો જીરે—પીયુ તમારું

સોળ વરનની સુંદરી, સ્વામી વરસે સાંઠ;

મોહું જોઈને મોહી રહ્યો, લાલકી કરતી લાડ.

પગમાં કટો વાગ્યો (૨)

નહિ રે જીવું હું તો નહિ રે જીવું

મારી સગી નથાંદના વીર હો રાજ—પગમાં કાંટો.

તેડાવજો મારા ખાપાજીને રે

જોગી જતીને તેડાવજો રે—નહિ રે.

૬૬

વીણાવેલી.

આલો મારા અતુર સુગમ્ય હાં હાં

માને નહિ નયનનાં જાણુ હાં હાં

કાળજે હિતારી તારી મુરતી રસિકા પ્રાણુ—આલો.

ધાયલ કીધો તે પડેલા હિતારી મારી નયનનો માર

દાઝ્યા ઉપર હુણુ વચન લગાડી પુરો કર્યો લાચાર

નખરેથી છેવટ નાચુક નાચુકડી

અર્યો તેં હાય હાય હાર હાર

રસિકાર માર્યો તેં હાય હાય હાર.

૬૭

મોહનીચંદ્ર

મારી લાડકડી લજ્જાનાં મંજાળને રે

આ પાંખ વિનાની પંખીખા પાળને રે

મેહ અતુર સુગમ્ય છો હું હીચે

તોય દંપતીને આશીશ દઇએ
 દળા મળીને હોતે પ્રેમ હેમ સંભાળજો રે,
 મધુરા મંત્રથી પાપ લુટારાને મારજો રે
 નિમળ મતિ જળથી દહાપ અનિતી નિવારજો રે
 જળથી છુટે માછલી નોંધારી લાચાર
 મહારાતીના ગુણુવતિ વિશ્વપતિ છે વહાર

૬૮

નરસી મહેતેહ

વારી-વારી શું શોભે છે વીરો ખીજ પાંચીકા ને પોતે હીરો
 ખીરશુ ખોખલીએ ખાંડ ને ખીરો દેશે બેનીને બહુ હીર ચીરો
 ધરણીધરનો સેવક સદા ધીરો જોને દેખીને લાજે અમીરો

શુભ ચાહક જમ વીરનું, બેન વિના નહી કોય;
 વંશ વધારક તાતના, દિર્ઘાયુષ તું હોય.

આપ તું આશીશ, સુખડાં પામીશ, દુખડાં વામીશ બેન—વારી.

ધન ધન મારી બેનડી, વિષુ સ્વારથ તુજ પેર;

સ્વારથ સકે સંસારમાં, નહિ નરસીને ઘેર.

સાગી સાચી પ્રીત ચોટી તારે ચીત ગાતું મને ગીત બેન—વારી.

૬૯

વીણાવેલી.

જગતમાં તે નરને ધિકાર, તજે જે પરણી ધરની નાર
 બગાડે મુરખ તે સંસાર, બેળવે દીવેલમાં કંસાર
 અરે કેમ હાથ પડે રે અ...ર સુંદરી ધર શણુગાર
 શુદ્ધાત્મના દમશ્ત્રમાં શોભે, ધગ ધગના અંગાર
 અંગ આપણું અપણા કહીયે, કહો ભાઈ અંગ તજીને રૂઢીયે
 અ...ર કાણુ હારે—જગતમાં

બળે કેમ કેશર કાવામાં, લસણ તણો વધાર

મધુર કળીમાં કુંમળી જુએ, હીણુભાગી સરહાર

કુસુમ કળી જાણ દીસે કરમાં છુટે કળીને છાકી છરમાં

અર.....કુંભાર,

૭૦

ચંદ્રહાસ.

ડરમાં તું દીવસાથ હોકરા ડરમાં તું દીવ સાથ

તુને કોઈ ન મારે લાત હોકચ

તુને સંભાળુ પ્રિતીથી પાણુ આલ તને પારા મહેલ દેખાડુ

ધરણુ વચ્ચે સારા સારા મહુ, આલ તું જો મારા મહેલના ચિત્રો

રમકડાં રૂડાં પ્યારાં વિચિત્રા, અરે મારા કેવા છે કંકણ હાથ—હો.
તમે માયાળુ દીક્ષ દયાળુ સહના કલા વિના હું નહિ આવું
માતપિતા તમ આત કોપાવું, વિખાળા હું સલગ્ન કહાવું
નાના નહિ હું તો ત્યાં નહિ આવું, તમે મુકે મારો હાથ—હો.

૭૧

મોહનીચંદ્ર

પ્યારી વાતો મધુરી કરો પ્યારની, કાંઈ ખાતર કરો દીક્ષદારની
લોને લેજત જોમનના શબ્દગારની ખોલ બાળા ખોલ

મદનના બહારની

ધુંધટ ખોલો બાળા ખોલો, જુવાની દીવાની દીન ચારની
સુણો વાતો સુણાવું બહેવારની બીક રાખો ખુદાના મારની
બધી મક્કા મસ્તી આ સંસારની, નહીં ચાલે હજુર કીરતારની
જમડા જાલે પુરા પહોંડે, હેવાની નાદાની મુકે પ્યારની—બધી.

૭૨

ચાંપનાજી.

શીટકાર છે શીટકાર તુને નારીને શીટકાર
ધીક તારી જતને સુમીધો વ્યખીયાર--શીટ.
પતિજીતાનું ડોળ ધાલે પતીની સાથ તું
આતે તુને આશું મુઝયું ધીક છે અવતાર—ધીક.
કુળ લગ્નવ્યું મુળ લગ્નવ્યું ધણી લગ્નવ્યો
પ્રાણુ જશે આ મારો આ તુજ કાજ નારી—શીટ.
નહટ જરો ન આવી શરમ કર્મ શું કર્યું
ધર્મ તજી મર્મ તારો નાગણો તે વાર—શીટ.
જોમી રાજ બરધરી તે નારી કાજથી
મરણુ રૂપ મરે ઘણે નીચ હાથ નાર—શીટ.
શીટકાર છે શીટકાર તને ધીકાર ધીકાર તને
તારી જતને ધીકાર તારી માતને ધીકાર—શીટ.
અને ધીકાર તારી સાથ પરણનારને ધીકાર

૭૩

અસરમતી.

આવો, આવો કુમકુમને પગલે
આવીજી ડમલે ડમલે
સુખ સાતિ બાપી સચલે
રાક હું દમલે દમલે
બીસો નહિ જરીએ બાળા
આ અલાવે છે આળા—આવો.

પારશ્વમણી પડખે પેઠી, બીક સમજી હેઠી બેઠી
ચીયું જો જો ચંડાળે, ભોગવીયું હા લુપાળે
કુકું હું હાથ કપાળે

૭૪

મુશીલા.

બાગ્ય વીના નર ભમતા ભવમાં ભક્તભક્ષા ભારી
અતી દુખીયારા હાલત દાતા દેવ વીઠારી—બાગ્ય.
કષ્ટ કરતા નાચારી કષ્ટ નર છે બીખારી
કષ્ટને અસ્વારી કેવી, લીલા છે પ્રભુજી તારી
મુશીલા સમજે પ્યારી, વિયોગે અતિ દુખીયારી
અકપતિની લે ઉગારી, કષ્ટ કાપો કશ્ચકારી—બાગ્ય.
કહું કષ્ટ શું ગીરધારી, વાણી ન પહેચે બીચારી
વીનતી ચાલે વિજુચારી ઇશ દયા કર આચારી—બાગ્ય.

૭૫

મોહીનીચંદ્ર.

હો વચન (૨) વળ રાખે ભગવાન સદાય તે ધણી રે
છો વચન (૨) પરમારથ કારથ પ્રાણ તરખલું લઉં ગણી રે
વીના વીનંતી વાદળ વરસે હરદમ ઉગે બાણ બાળા
તરવર શરતાં સરવર ડળતા કોણ કરે છે તાણ
વીર વિક્રમ વિદેશ ભટક્યો શું લેવાને લદાણ
તન ધન અરપે પર ઉપકારે, ચાતુર ચતુર મુગળ.
પર ઉપકારીની બલીહારી જીવ્યું તેવું પરમાણ.

૭૬

કૃષ્ણચરિત્ર.

દાણ માગે રે દાણ માગે.
કાનો કાકરી મારે તો મને વાગે - દાણ.
કાનો કીયા મુલકનો દાણી,
મારી નવરંગ ચુંદડી તાણી રે—દાણ.
કાનો કીયા મુલકનો મુખો
મારી વાઠડી રોકીને કાન ઉભો—દાણ.

૭૭

ઉદયભાણ.

મુને સદાય કરશે મોરારી રે વારે ચડશે ગોવરધન ધારી
અહ્યા ઉગારી મીરાંગાર્ધ તારી
બેની ચિંતા કરીશ નહિ તું મારી
મંજરી બચ્ચાને બળતા ઉગારી,
ગોશ દીપો મજેદને તારી.

દ્રોપદીના ચીર પુર્યા
થાશે તે સદાયકારી.

૭૮

ઉદયભાણુ.

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો.
બોલો બોલો મેના બોલાવે, ડોલો રંગરસીયાજી ડોલો.
જરી ડોલો ડોલો ડોલો પ્યારી ડોલાવે.
મેના તારા વચનની વેણા વાગી,
લાગી લાગી લલિત લહે લાગી
મેના વદાલી મેના કેના કહે પણુ જાગી
જાગી જાગી અજળ જોત જાગી.
પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો
બહા બહા મેના થું સતી સતી વિમારો
ચતુર સુજાણુ રીતારામ ઉચરાવે—બોલો
પોપટજી પાંજર સોનાનું સજવું
લાડલી હું લાલચું નથી કે લલચાવું,
સોને રૂપે થું ભીડ ભીતરની ભાગી—વાગી
જાવના જુખ્યા સુતાવી જાવના જુલાવે—બોલો
રૂડા સુઝાને રંગે રંગ રમાડો,
પાંખે ધાકીને જળ મીઠા ખવરાવો

૭૯

સરદારખા.

દશા કરે તે કોઇ નવ કરશે મુરખ કરે અભીમાન
પ્રાણી પીચાઈ તુછ મગાઈ, કાળ ક્યાં અજાણુ.
હુંપદમાં મરડાઈ મરે પણુ, ધાકું કરે ભગવાન—દશા.
નીરધનીયા પળમાં ધતવતાં ધની યયા લાચાર
સદા સુખી કે સદા દુખી, નહિ કોઇ જગતમાં રહેનાર
કુંપળ હસ્તી પાન ખરંતા, તે પણુ છે ખરનાર
સત્ય ટેક ખાતર જે રહેશે, આશત અપરપાર
નાન અમર રાખે તે જુગજુગ, જનન્યું તેજ જનાર
નાહક આકીન છે કે નીચ જન, સત્ય સત્ય સદાયક કરેસ્તાર

૮૦

મીરાંબાઈ.

હરી વેણુ વાયછે રે હો વનમાં, તેનો વહ વધ્યો મારા તનમનમાં
ચીતકામાં ચટપટી રે હો લાગી, જીવન જોવાને હું જાગી
રસીયાજીને રે હો રાગે, આકુળ કીધા છે વધરાગે

મતમતે ભુકી રહો ગેહની, વનમાં બંશી વાજે વેહની
 ધીરજ મરીયા હો ધ્યાને, કાંકણ નેપુર ધાસા કાને,
 સેજે કાજલ રે હો સાર્યા, વેડમાં યાગકને વીસાર્યા.
 પ્રીતમ પરવસ રે હો કીધા, લજ્યા લોપી મન હરી લીધાં
 કંઈ કંઈ વાર્ગા રે હો કંથે પ્રભુજીને મળવા આપ્યા પંથે
 ત્રીલોચન નીરખ્યા રે હો તમને, અંગમાં આનંદ વાધ્યો અમને
 વાલમ જ્યા રે હો વનમાં, મીરાંબાઈ મહાસુખ પામ્યા મનમાં.

૮૧

મીરાંબાઈ.

ગોરી ગુણીયલ જશુ અમારે ગામ રે
 નારી જપશે નીસ દીન નાથ નામ રે
 માળ ધારી હાથે કહીશ સ્વામી સ્વામી
 શીશ સ્નેહે નામી જેમ ભક્તિ ગામી જપે રામરે—ગોરી.
 રાજકુંવર દુડા અતિ, અવની માંહી અનેક,
 દુધ થકી જીવે નહિ, મીન તણી એ ટેક
 એમ કરતાં કસોટી જે કંચન થાશે
 ગુણુ મારા ગાશે પ્રીત પાણી પાસો
 દંજ રતી, થાશે આપ કામ રે.

૮૨

રામ રતન.

જીવ જાતા એક જગુ વિશ્વ સક વેરાન દીસે,
 વિશ્વ સક વેરાન દીસે ક્યાંય આરામ દીસે;
 સુના મંદીર સુની મેડી, સુનાં જગજી જગજીઆં
 સુના દીલને સરવ આજે, સગમતા સમસાન દીસે
 માદીનું ખોખું તજી, એ પ્રાણુ પંખીકું ગયું;
 આ માદીના ગાળા મરી એ ખોખું પલુ નાના દીસે—જીવ.
 જીવતા જે જાણતા તો આ મારો છે,
 તે પંથી તો પંથે પડ્યો આ જીવતો ના કામ દીસે.

૮૩

રામ રતન.

કાચલડી કાં કરે કસોલ કંઈ મારો જુએ આંખાચી ડાળ,
 બોલ તું એકતાર મીઠડી બોલ, રસના રંગે ડોલે મારો લાલ—કા.
 કાચમ બોલે રનીયા ડોલે, ગીરી ને ગગન રે,
 મંદ પવનની લહેરો ડોલે, મારા સાહેબાનું ડોલે જોખન;
 બોલ તું એક એક વાર મીઠડી બોલ—કાચલડી.
 તારે બોલે મારો સાહેબો ડોલે, તો છુટે અજમ રસ ધાર રે;

એ રસ ધારે બીજી રસીક તો આપુ તે આપુ આચીવ હજર.
એલ તું એકવાર મીઠી એલ—કાપલડી.

૮૪

શુભધુન્દરી.

જર નર નારને ધીકાર છે હજર વાર—રેક.
જણો તેવડો ગમાર, મુરખનો સરદાર;
અપરાધી એ અપાગ, સમજો સજ્જન સાર—જર.
હામને હડાવનાર, વખત ગુમાવનાર,
શરીરને સુકાવનાર નરકનો ધરનાર
લાજને ધુટાવનાર. જમતસાં જણો જર—જર
પ્યારમાં જતો હજર, બહુ થયા ખુતાર;
નથી મળ્યો જરી સાર, વ્યભીચારમાં લગાર;
શુપર ધણેદું બાર, વ્હાલો પ્રસુને લગાર;
નથી નથી તલભાર, અંતરીય પ્રભુ મારમારશે અપાર.
ગદા મોગરીથી ઠાર,
પંખી નરકના દવારમાઠી,
જમદુત હાસેલી નાંખે નીરધાર—જર

૮૫

નવલ કુસુમ.

છોડો સામુ અરેરે (ર) જોશે કોઈ તો કહેશે છીનાગ,
એમાં શાની ડરે છે (ર) હજુ હું છું કુંવારી બાળ;
આજ ચકેલી બાળનો કોઈ ન આવે હાથ,
તે આ બહો પ્રેમથી પરણી યાશે નાથ;
જેવાં આ બાંધ હરણાં તેવાં આ બાંધ સરખાં,
કહે કેલી જુગતી છે જોડી, દીધી જોડાવી નહી પામી ખોડેખોડ

૮૬

કામલતા.

કપટી દીવ તાર તપાસી જે વાંસી રહ્યો કાં હાં હાં
કુંવારી બાળા ફસાવી ખોટી, લલચાવી તે જુલી ગયો કાં—કપટી
વાણી મીઠી તારી ઝેર જરી, મારી જીવંતે ધુગધાણી કરી
રાખ ધમ્મરતી બીક મનમાં જરી,
જાય છેક અમીઆનમાં વધ્યો કા—કપટી.

૮૭

કુલીન કાન્તા.

અરે હું મસ્તાની પ્રેમની, મને કોઈ ન છેડા રે;
લાચાર હું બીચારી છું, શીક લ્યો છે કેડા રે,
જુવાનીથી દીવાનીથી છું, મારાં છોડો છેડા રે—જેવા અર.

પ્રાણદાન છે પ્રીતમાં, પુછી કરજો પ્રીત;
પ્રાણદાન તો સેહેલ છે, કહણ પ્રીતની રીત;
આધાર તું કીરતાર, મારો પાર ખેડો રે—અરે હું.

૮૮

ખાખેહસ્તી

વાહજી ગાહજી રંગ રસીયા બનને ભંવર.
રસ હુંટકર ચત્ર દીએ,
શેત્ર તુહી તુહી હય બહાર,
કયા ખુળ કયા ખુળ,
કયસી બહાર દીખાતે હો પ્યારે
ચમનમે શુભ ખીલા ભંવરસે શુભ ખીલા
કરત પ્રીત નીત મતલબકી;
પ્યારે ન બોલો મુખન જેહ;
દીને સયદા હમારા તુમહારા હુવા
ખાતે ન અયસી બનાવો તોરે સમયાં;
વાહ વાહ વાહ રંગ ખુળ આજ હય.

૮૯

ધુએકી ગાડી હાથે લીએ જાએ
પયશેકા લોભી ફરંગી મારે આપુ,
જનત નહિ દેએ જમાત નહિ દેમે,
ઓહીમે સગકા બીદાય લીએ જાય
હોંદુ મુસલમાન ભંગી ચમારસે,
દીકીટકે રૂપકા ગીની લીએ જાય
દીહી શહેરસે ચલે જો મુસાશિર,
મુંબઇ કલકત્તા ભગાય લીએ જાય—ધુએકી.

૯૦

જપતી પ્રીતમની જપમાળ, જીવતી જો અલખેલી;
જોખન રસ રંગે જોની, આ બની થેલી,
આકુળ વૃક્ષના વિણ વહાલી થેલી—જપતી.
તન મનમાં બાપી રહ્યો, જોખન વસંત જોગ.
રસ ભોગી રસીયા વિના, રમસો ક્યાં રસ રંગ.
ભણ્યું ન જડીઓ કોઇ રસીઓ રંગીસો;
ચપ ચપ કરતી લેતી જા તું ચગેલી—જપતી.

પેટ દુખે શીર કુટતાં, સંકટ બા ન સમાય;
બગતાને બાળી સળી, હાડે શું કરમાય.

આહા અકાળે શાને છેવ જીલી—આકુળ.

૯૧

ઉણાવડી.

જા બારે શું રીમાય, રસીકી નજર મીલારી લે (૨)
ચટપટ ચીનમાં લાગી ચતુરા ચહેરા જોવા દે;
હીરા મોતી માગ્ય મધુરી કાંઠર હુમણા લે,
મદન અમન તનમાં લાગેલી તરત ખુઝારી દે;
સમતા નથી રહેતી રે મધુણી મરમ વચન મુકી દે.
દલપતતામાં જીલીલી તુજ હાથે પામર પંખી લે.

૦૨

વીણાવેલી.

હુગ્યો સખો સૃષ્ટિનો સખમાર હારે,
ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમાં
જોને પ્રેમ ધેડી જુમીના દેહાર,
જોને ડોલે સૃષ્ટી આનંદમાં—ઓહો.

ધન્ય ધરા સુંદરી તને, ચતુર ચંદ્ર તુજ કાંત;

શાંતિ પાઠ પઢાવનો, સાધીને એકાંત.

ધરણી પડી પતિને પાય, શીક્ષા શીરે ધરે રે
મુખીયત ગોરી પતિ ગુણ ગાય, શાંતી ચીતે સ્મરે રે,
ધરોને જ્ઞેન ધરતી માતાનું કહ્યું કાન

પ્રીતેથી કરો સંસાર સુધારસ, માન—ધરણી.

ચંદ્ર સુખે ચીકાડને, તારાનાં મુખે સ્થાપ;

સદગુણીના સુખ બાળીને, રમે દુષ્ટના રામ;

સખી જોને પતિનું માન, તેનાં ગર્વ આંખે જાન,

પામે દેવી સમાન સનમાન, રમે રામા રસીક લપતાન,

ધરતી બાર સમ ગ્રહણીઓ, સેવે સ્વેચ્છા પાય;

ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મજે, જ્યાં જ્યાં લાં ઉચરાય—ધર.

૯૩

કરણમેલી.

આંખમ્મડી અણીઆરી રે, જરા નચાવ નખરાંવાલી,

જે નખરે રે તારો વાલમજીને વચ કીધા;

બમર કમાન જરા ખેચી ખુલેથી, કોવ કટાક્ષ કર આંખી રે

જરા નચાવ નખરાં વાલી.

જે નખરે રે તારા વાલમજીને વચ કીધા,

લટકે મટકે અને ચટકતી ચાત્ર આમ, ઝંઝરથી ઝમકાળી રે,
જસ નચાવ નખરાં વાલી.

જે નખરે રે તારા વાલમજીને વચ કીધા,
લો લટકો મટકો ચટકો આ, આલી સતારો શું ઠાલી રે,
જુઓ નાચે આ નખરાં વાલી,
જે નખરે રે તારા વાલમજીને વચ કીધા.

૯૩

ત્રીવિક્રમ.

કુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અહીં રે,
શોભે રજની સુંદર શીખાજ
હેતે રમીએ સંધાતે સહીયર આપણે રે
માંહે જડીયાં છે નીલમ નાચી નંગ—હેતે.
મળી આજે આપણે, ધરી સોળ શણગાર;
કરે કંકણ ચુડી ચમક, ચંદ્ર તેજ એક તાર.
હીરા રત્ન જડીત ઉર હાર છે રે,
મોતી ગુછલ લટકે છે બાગુબંધ—હેતે,
આંખોડા ફુલે જડયા, સર સેયે હીંગુલ;
કીધા કુમ કુમ ચાંદલા, મુક્તામાળા ધર.
આરસ પારસમણી જડેલો ચોક છે રે,
તેમાં વસ્તા હાથે નણહલ વીર—હેતે.
પહેર્યા ઝંઝર પ્રીતથી, ઝૂંઝ ઝૂંઝ કર જણકાર;
ફરીએ સહયર ફુદરી, આ રજની મોઝાર.
સખી વેશીઓ ફુલી એ વિધ વિધ જાતની રે,
તે તો આપે છે શી સુંદર સુગંધ—હેતે—પુનમ.

૯૪

પવિત્ર હીલાવતી.

બાઇ પઠારો કેમ ઉઘાડ્યો જોકે કુંચી બેસારી કેઇ;
સાહેબ બાપા બહાર ગયા છે, શું ગુંજમાં ધાલ્યું લઇ
બધું ધરેણું કયાં લઇ ચાલ્યા, આમ કરી તરકરનું કામ,
પડશે માયે અરે અમારે, પાછું મુકો તમે તમામ
ચત્રાવદા તું ચળી ગયો છે, પરની તારે શી પંચાત;
બસ બસ તારે નહીં બોલવું હમણા પાછળ પડશે લાત.
નીચ જાત ચાકરની તારી, આખર જોડા હિચકનાર;
આવ સાંડના હવે અડાવા, બંદા તો ચાલ્યા બહાર.

ધીરી ધીરી સુંદરી જરા ધીરી,
 તારા વાંસે લીધી છે પ્રકારી—સુંદરી.
 નયન મીલાવે પ્યારી હસી બોલાવે
 આપીશ આખી અમારી—ધીરી.
 રૂપે રીઝાવું કહે તો સોને મઢાવું,
 હૃદય કર તું દીલગીરી—એજ દુર—ધીરી.
 ધીરા ધીરા કુંવર જરા ધીરા,
 સગા માડીના જાયા એ વીરા—કુંવર—જરા.
 જેવી પોતાની તેરી નારી પરાય,
 પરંત્રી પરબત પીડા,
 રાવણ રાજાણો દુરીયોધન દયાણો
 કહ્યા કીચકના થઇ ગયા ચુરા—ધીરા.

સુંદર સામળીઆ, નાંગ જપીશ નીલ તાંડ
 મનહર ના મળીઆ, કાશી કરવત ધાંડ.
 શામળા શણુગાર અમારા, કાળજી હયું કામળુગારા
 વીનવે કરગરી દીન દારા, દરશન દો દીલદાર તમારા;
 ક્યા હું કહું દુખ માદુ—સુંદર.
 આસપાસ નહિ વાસ જહાણ, અરર ત્રાંલુવન બાસતુ કાણ;
 નીરખુ નહિ કદી મુખડું રસાણું; જમ્ દીમાલય માત્ર હું ગાણું
 ફી દેવ દયાણું—સુંદર.

પ્રીતી પાતરની કરનાર, સરવે સુરખના સરદાર;
 નીતિ નીપુણ ગણે નાદાન, પીડા પામે અપરંપાર.
 જેની સાથે જવ તળ આળી, માત પીતા પરણાવે,
 એને લાગી નિરભાગી નર, આપણી પાસે આવે.—પ્રીતિ.
 પતિ સુખ પકવાન સરખું, તમ થયા નહી તેથી;
 ગણીકા ગમન વમન સમ ગણવું, અરે થશે શું એથી—પ્રીતિ.
 શું એનાથી કારજ સરસે, એ શું સાંઠ કરશે,
 જ્ઞાન સમાન સદા અથકાઇ, મોત વગર તે મરશે—પ્રીતિ.

અયાણો રે પતી તેજ પ્યારી તનના ઉર હસી વળી આજે

છેલ છમીલા રડા રંગીલા રાજપુત્ર પ્રખ્યાત.

બોચા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે, કેમ ત્યાગે,
પ્રભુ મેં તનમન તમને અરેયું થઈ રાગ—થયા.

કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયા દીલમાં જે ચિત ચઢાય,
નોતુ નકી, નોતુ વકી, નિશા પકી, વિધિ લખી

પ્રીયા ઉત્તમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મળી આજે—થયા.

મહેલ જતાં તે દી તરછોડી હવે ન મુક હાય;

આલો આવું, મન બાવું, કેમ નાવું, પ્રિય કહાવું;

હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ હાજે—થયા.

૧૦૦

ઉદયભાણુ.

સાહેબા સહુણા નાની રણદલના વીરા,

લાલા લટકાળા મને (૨) આછા આછા ઘાટ ઘડાવે મારા સાહેબા
સરખી સપ્તર મળી હાંસી કરે છે

જાણ મરહું બાધ (૨) વેદા વેદા સોનીડા તેડાવે મારા સાહેબા.

નાનું શું નાય એક કુમારું ને મહી જણાજણા હીરલા જડાવે

નવસેરા મોતીનો હાર મારા સાહેબા જણાજણા નીલમ મુકાવે

બેગવાળ જાસ્તી જે હોય મારા વાલમા, કંકણને માણેક મઢાવે

મરીઅધણીને બાધ જાડને શુંકહીયે, બસ આટલેથી મનવાળી દમએ

બાધ સાચ મોટા એક પાણે માગી લઇએ—સાહેબા સહુણા.

૧૦૧

સોભાગ્ય સુંદરી.

પહેરી ચોળી લટકા મટકા કરતાં આવ્યાં

રંગે બોળી સાડી જોઢી મન લોભાવ્યાં;

ઝાંઝરના ઝલુકરે ટર કંકણના અખંડાટે

કાન્નજથી નેત્ર દીપાવ્યા—પહેરી.

હવે શરમાવે કાલા, શાને દીયરજી મારા;

બોલો બોલોજી બોલો બોલો

મેં કેવા તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં—પહેરી.

૧૦૨

વીજાવેલી.

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાદર પામ;

તારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ,

રાખે જેવી રીતે રામા, રંગ તેવી રીતે રહીએ—સદા.

પીપળ પાન ખરતાં, હસ્તી કુંપળીઆં;

મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપડીઆ.

નદી જેવીને તેવી નીલ, કાંઈતી નખતી જોઈએ;

દયાના ઢંભ રૂપના રંગ, જેવી દેખી લઈએ—સદા.

કદી મહેત્રો માળીયાં, કોમળ છપ્પર ખાટ;

કાંઈ દીન એવો આવશે, ભુખ્યા ન મળે ભાત—સદા.

૧૦૩

ખટવા ગુંથન દેરે મીઠાનવા—ખટવા.

આ મોરે ખાલેકા ખાલા જોખનવા—ખટવા.

ચીકનેમે ચીકના પીપગકા પતવા, દુસરા ચીકના ધી

તિસરા ચીકના ગોરીકા જોખના, ચારોકા લલચાય જીવ આજ

નદી કીનારે પક્ષંગ ખીજયા, પાયા ફૂલ ફૂલ જાય,

કીસ પાપીકી નજર લગી, મેરા પકડા ખુલ ખુલ જાય—એ.

નદી કીનારે ખગલા બેકા ચૂન ચૂન માછલી ખાય,

ખડી મછીને ડંખજ મારા, તલપ તલપ જીવ જાય—આજ.

૧૦૪

પવિત્ર લીલાવતી.

સખીઓ નીજ નીજ નીતિ ધરમ સદા સંભાળીએ રે;

પરમ પવિત્ર પટકુળ પડેરી પરીધાન

શાસ્ત્ર સસરા માત પિતાની સેવા સાચવો રે;

આવ સહિત ભક્તિથી નીત ભજીએ ભગવાન

એવા ઉત્તમ ગુણથી, ઉભય મુકુળ અજવાળીએ રે—ટેક.

નજરે નજર ન મેડીએ, નાથ વિના નર સાથ;

પર નરને નવ આપીએ, તાળી હાથો હાથ.

હસવું રમવું જમવું, એકાંતે નવ બેસવું રે;

પતિ વીણુ પતિના, પણુ સદા મિત્રાની સંગાથ—એવા.

નાથ વિના કરવી નહિ, વિનોદ કીડા વાત;

વિશ્વ વિરૂધ ન વરતવું, બલે તાત કે બ્રાત.

સજની બ્રહ્મ થવું નહિ, સુંદરી સદા આચારથી રે

નિરલજ નટ ખટની સોખત તજની મુગ્ધા—એવા.

કુદી કદરૂપ કુઅડો, નિરધન નિરખગ કાય;

મતિ દિણુ પતિત પતિ મળે, એ પતિને સુર રાય.

જોડી પગ અંગુઠે દ્રષ્ટિ આધુ ઓઢીએ રે,

મુખકર સાચવીએ સદા સાચે સંપ મદાય—એવા.

હવે સ્વરે ન હચરવું, મુખીને ચરનાદ;

લલિત બેન કરવો નહિ, વડીલથી વિવાદ.

ચંચળ ચાલે ચટક મટક ચતુરા ચાલ આલીએ રે;
શિવસુત કેશવની શીખામણ અંતર ગાઠ—એવા.

૧૦૫

ઉમાદેવી.

નથી જગતમાં સાથ સંબંધી વિના ત્રિભુવન નાથ,
શું ફોગટ ફોંશં મારે મુરખડા ભરે આભથી ખાથ.
કમળ પત્રપર જળખિંદુને સુકાતાં શી વાર;
આવણુની જળ ભરી વાદળાઓ, વિખરાતાં શી વાર;
જીવતર સમજવું તેવું, આખર ન લેવું દેવું
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નરભવ નગર ખગર;
સોદાગર સમજી જઈ, કરો પુન્ય વેપાર.
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુન્ય સંગાથ.

૧૦૬

વિજયા વિજય

ધન ભાગ્ય પધાર્યા ભમરા, છો દિલ્લહર કાલ્યા ઈમરા;
મહાપતિ આપ હું કમલા, રસિયા રસિક શણુગાર,
તું પ્રેમ ખતાવે ખોટો, પાતર ધર પ્રીતિ તોટો;
નહિ શુભાશ હમરી ગોટો રે તું જીટકેલ જીટલી નાર,
શણુગાર મજા નહિ માની ફોગટ સમજે જીંદગાની
છે ધરમ કરમ ધુળ ધાણી રે—શણુગાર—રસીઆ
છે વિષય વિષનો ખ્યાલો જમપુર નક્કી જ્યાં ઝાલો;
જાવ એજો મદનથી મહાલો રે જીટકેલ જીટલી નાર.
દબ્બ કંવર તમે છો કાયા નથી શીખ્યા મદનથી શીખ્યા
નથી નયન મુરલીએ નાચ્યા રે—હજુ.—રસિયા.

૧૦૭

પવિત્ર લક્ષ્મી.

નયન મિલાની લે ઓ જખીલી, નયન મીલાવી લે;
ચટપટી ચિતમાં લાગી ચતુરા, ચુંબન કરવા દે,
મોતન માગા જડીયન સાડી, જે જોડએ તે લે—રસીલી.
લગની લલના લાગી રહી, તું જ મ્હોરો જોવા દે;
નજીક વેલી કોમળ ખીલેલી, ફળા ચુંટવા દે—જખીલી.
મદન અમન તનમાં લાગી, જલદી ખુઝારી દે—જખીલી.
આલીશન આવી અલખેલી, બેટે પ્રેમની લે—જખીલી.
અંધારામુલ રસ પાન કસડી, મધુર વચનરસ મુખ કહે—રખીલી.

શું નટવર વસંત ઘેઘ ઘેઘ નાચી રહ્યો,
નાચી રહ્યો જગ નચાવી રહ્યો - શું.

કોયલ મધુર મોરલી બની, છેટે નટવર કાન;
વિરહ ઘેઘી જોખી ધણું, તણ નીકળી અભિમાન.
રસિયા વિનાની બની બાળા હો બાવરી,
વેણુ વસંત ચિત વિધી ગયો - શું.

શિતળ મુખકર પવનની, હુરે હુમે ચોપાસ;
બાણું રાધા કૃણુજી, રાસ રમે છે ખાસ.
વિધ વિધ પંખીના વેણુ હુવરી બમકે રે,
મહિ મહિ મેનાના નાદ, ઝાંઝર ઝમકે રે,
નવ પાવન વાધો ધરી, પચરંગી શીર પાવ;
દ્રાગ લાગ સાધી રમે, મહનરાજ મહા ભાગ્ય
હરેરી લાગાથી રમ લલનાઓ લાગમાં,
પ્રીતિ મુકાલ લાલ હામ ગયો - શું.

ધીક યુવા ધીક મુન્નને, ધીક કામ વિકારજી;
જેણે જીજ્ઞાસી મને સસથી, કર્યા નીચ વિચારજી,
બેખ રે ઉતારો રાગ ભરથરી.
ક્ષમા રે કરો રાગ રંક છું, નારી અજ્ઞાન જનજી;
અન્ય વખત આતું નહિ કરું, લાગ્યા માતને તાતજી,
જેણે ઉતારો રાગ ભરથરી.

કપટ રૂપી રાણી પીંગલા, આ શું જોસો વચનજી;
રાજ રે તમયું તુજ કારણે, બે વિચારીને મનજી,
જિજ્ઞાસા દેને મધયા પીંગલા.
તું રે જોડી જોડું રાજ છે, જોડો સારો સંસારજી;
અવળ જગાવું વન એકત્રો, જેથી પામું ઉધારજી;
જિજ્ઞાસા દેને મધયા પીંગલા.

મુણુ સ્ત્રી છત બરથરી મુપ, ઉજેની તારીમાં ન રહું રે
રાખ ચતુરાઇ રહે મુપ - ઉજેની.
હવે માખવાનું અમ ન ખાઉ - ઉજેની.

વેગે અરણ્યમાં હું તો ચાલ્યો જાઉં—ઉજેની.

ધિક ધિક લપટાણો મતિ મંદ—ઉજેની.

૪૮ ૪૮ સમજ્યો ન નારી દંદ—ઉજેની.

શ્રયો પીંગળાના પાપી પંજ માંવ—ઉજેની.

વાગે ત્યારે સંભાળજે તેનો ધાવ,

ચાલ્યો જાઉં સાચો ક્ષત્રી ધરી હામ—ઉજેની.

તારી ઉજેણીમાં ટકવું હરામ—ઉજેની.

૧૧૨

વીણાવેલી.

પાતળીઆ પરીશ્રમ લ્યો શાને પોદોને મારા સમ મારા સમ છે
અલોને ચપળા આવું હું આટલે નાથજી મારા સમ મારા સમ છે
ચિંતાને ટાળવી, પુંડ ન ભાળવી, હુંડીને ભાવળી

આ પ્રાણપતિ મારી વતિ—પાતળીઆ.

રસીલી તુંતો રેજ હસ્તીને હસ્તી, સતિપાસે જરા પતિનેહોયરેતરસી

અલખેલી રાખે રમણ સુખી, વહારે તેને ધન્ય તેને ધન્ય છે

પતિની ઉદાસી ટાળી રહે દાખી

આ શાણી સતિ ભાગ્ય વતિ—પાતળીઆ.

ચાલચાલ તોયે થોડકસુખી આવું જાઓ ત્યારે મારેજ નથી જાવું

તારા જેવી સતી સુંદરી પામે વાહરે તેને ધન્ય ધન્ય છે.

મોહનની માળા જપે ખેડી, બાળા છગિલા ઓગાળા;

૧૧૩

ઉદયભાણુ.

બાળા મોળારે કુમારકા પરણીને પસ્તાયા રે

પેહેલાં કુલી થયાં શણકા, હમડામાં હરખાયા રે

ચાર દિન રહુ જાડકા, મનડામાં મહાપ્રજ્ઞા રે

મેં તો જાણ્યું કે બાહ્ય કુતરે પુનઃપ્રથમ;

બાળાં જલેખી નીત નીત ખાઈયું.

મેં આગથી મનમાં ધાયું માનમહિ મરડાઈયું;

નણુદીના વીરાને ધડી ટીંગળાવી ભાગોળે ભુ પાઈયું રે

મોહન મળીયા, વાતમાં વહીયા—

નળીયા ખખડીયાં, વાણી ઉચરીયાં (લે રાંડ દીવો)

મેં કહ્યું ઉહું (ર) ચડસમાં ચડીયા, ખુબ કકળીયા,

ઉહુંનું ઓસડ ધોકા પડીયા—પરણી.

પરણ્યો પીટ્યો પરધેર ભટકે ધરમાં ન ખાવા પીવા રે

વરણ્યાગીમાં વાંકો હીડે, પતિ કુળ એવા દીવા રે

તમે જો બાહરે પોકે મીનાબજે—પરજી.

૧૧૪

બહારે ગુલરાન.

કમુંબી કમુંબી કમુંબી કમુંબી રંગ હો મજે,
 એક તો મેં નેનાં કમુંબી કમુંબી રંગ હો મજે;
 કાં કાં જાગે સારી રાત, નેનાં કમુંબી રંગ હો મજે;
 એક તો મેં રાજ (૨) મેં રાજડી બેટી (૨)
 મેરા સધયા હે નાદાન, નેના કમુંબી રંગ હો મજે;
 એક તો મેં પાનો મેં પાનો, મેં પાનોસે પતલી;
 મજે હે સોલે શીલુગાર, નેનાં કમુંબી રંગ હો મજે,
 એક તો અધેરી અધેરીસી રતીઆ (૨)
 બની છાયા ધમધાર નેના કમુંબી રંગ હો મજે.
 એક તો બાલિ મેં બાલિસે ભોળી;
 મેરા સધયા હે નાદાન કમુંબી રંગ હો મજે.

૧૧૫

સોભાગ્ય સુંકરી.

મારા મનમાં તનમાં બરો છે હરો છે બધ જાઉં ગજ નેતી
 વ મેં બામતાં બાગતાં (૨) નાકુ વેસરનું મોતી,
 હાલેવું ચાલવું

જીવ મારો ગભરાય;

કેદી ફરી મારું મળસે મોતી ગોરી કું કાઢીય ગોતી—મારા.

૧૧૬

વિષ્ણુ વિજય.

પ્રેમનો કોલ દીયો રાજકુમાર મારા થઇ ચુક્યા પ્રાણ આધાર
 મારા રસીયા રાજકુમાર—પ્રેમનો.

હીઓ કોલ આ પ્રીતથી, મજો સદાનો દામ:

રસીયા રસ બસ કરી, જાંવી પ્રેમનો પાસ—પ્રેમનો.

મધુર મુખ નેયા વિના, કાણ હવે રહું નવ જાય;

ધર્મ વિવિધી દસ્ત મેળવ્યા, વિના સુંબન નવ થાય.

પ્રેમનો કોલ દીયો રાજકુમાર.

૧૧૭

વિક્રમચરિત્ર.

કોઇ દુધ લ્યો દિવ રંગી

સોખીલા સાણા ઉમંગી હો,

કરી પીએ કમુંબી, ગાંજો પીયે અળધુત;

હાર દીવાના પીએ, હાના પીએ દુધ—હા કોઇ.

એક અમીરસ દેવનો, બીજો રસ છે પ્રેમ;

ત્રીજો રસ ગોરસ બલો, પીયે કાયા હેમ.—કોઇ.

ઝોરી મવરી માયના, ગોરા અમારાં દુધ;
 હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોર દીલ શુધ—હાં કોઈ.
 હેમ કરોરા હાથમાં, માંદી અમૃત સાર;
 ચતુર હોય તે ચીતવે, શુધ સમજે ન મહાર.
 કોઈ દુધ લ્યો દિલ રંગી.

૧૧૮

સુળરાજ.

ગુલાબી મધુ પાને મારા લાલ, માગ રંગબીના મહારાજ,
 મારા રસીક છપીલા રાજ—ગુલાબી.
 કામની કરો કંચડો રે, નેમનીયાનું નેન
 રસીયાનો રસ પ્રાણ છે રે મીડો મધુના નેન—ગુલાબી.
 એક છુંદ બંધન હરે રે, પ્યાસો હરે સહુ પાપ
 સીધો સરગનો સાથીડો રે, આપે આનંદ અમાપ—ગુલાબી.

૧૧૯

રાણકેવી.

આવી રે રંગા જાણી જવા કેમ દહમે—ટેક.
 અંગે અમે મનોહર સુંદર સોરઠનો શબ્દગાર;
 વીશળ એક વરને બીજે ખોટ ખાય ખેંગાર—આવી.
 નીપજ્યું રતન આમ નીમાડે, નહોતી ખજાર લગાર
 નહીતર દેશળ દીન કેમ કાલન મામા રાખેંગાર રે—આવી.
 વીશળ મામાનો કટો વેરી, સોલંકી સિધરાજ;
 આવી આંગણે લઈ જાય તો, જાય આપણી લાજ રે—આવી.
 અનેક શુભિ જઈ વાપરવી, પ્રીતે મામા પાસ;
 પરણો મામા મળી પદમજા. નહીતર અજો ઉદાસ—આવી.
 સિધરાજનું સગપણ ખડન, કરવું મારે કામ;
 દડે આમાને પરણાવી તવ દેશળ માઈ નામ—આવી.

૧૨૦

બંસી વાલા આજે મારે દેશ,
 મારો સાવરી સુરત પ્યારા ખેસ—બંસી.
 આવન આવન કર મયોજી, કર મયો કોલ અનેક;
 ગીજુતા ગીજુતા ધસ મધ મારી,
 આંગળીઆરી રેખ બજાજી આંગળીઆરી રેખ;
 સાવરીયા રસીલા સહુજા, પીયાપે જીયાપેકરુંનેની
 રરાચી સાવરીયા.

નારોના ઠટાક્ષ આગળ પુરુષ છે સુલામ;
બાવના કરોને હરીએ પુરુષ હામ.
આ બરગુટીનો વિલાસ છે શતી મંદ હાસ્ય;
મધુર વચન મંદ ગતી, પુરુષ પાસ.
રણુને વિશે બાણ કોટી, નર નીવારે સુર;
આ ઠટાક્ષ બાણ હારી, પટે યોધ પુર.

હરમાન ધરમાંહી હડીઓ કરે ત્યાંતો કેવી રીને એક બાક અને
ધંટીના ગાળાને બંટીના કાકા ત્યાં ખીરને ખાંડનું કહેતું મને
મારે તો માડી નહીં બસ બાક, બાક તો બાકજ બાકજ બાક
બા બા પીટયા હું તો ક્યાં લગા બાક—હરમાન.

માડી મને બાક, હિંદુ મને બાક,

કાળા મોંના ક્યમ કાળાતુ બાક—હરમાન.

માડી મને બાક, હુંહું મને બાક, જાને તું લાવ બસ બાક (૩)

સખી સ્વપ્ન મહીં મનમોહન મેં નીરખ્યા એકાન્ત વિશે શયને,
શરમાઈ રહી રતી નાથ મહે મુખથી નહીં કાંઈ બોલાય અરે;
નિયું જોઈ રહી દ્રગ પ્રેમ બરી ખણીની પ્રધી નીજ પાય અરે
કર સાહી સ્ત્રીક રૂદે વળગ્યા કરતાં બગશેન થયા અગ્યા;
તુટી હાર ગયો એ રકા જાકમાં કરી કંજાળા છુટી જાય અરે,
છુટી કેશ ગયા વિખરાઈ અરે ગઈ દેહ કળી કરમાઈ અરે
ગયાં સ્વેદથી વસ્ત્ર બીજાઈ અરે પણ નાંથ થયા નગણાઈ અરે,
મનથી મન સેજ ગયું પીગળી જેમ સાકર દુધની સગ બળી;
પ્રીધ ભોજન નાથની સાથ મળી મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે.
મુખ તાંબુલની પીચકારી ઉડી રે અચાનક નાથને અંગ પડી.
સખી તે રજની અને તેજ ધડી રસિયો રીસ લાવી રીસાય અરે,
સજી શસ્ત્ર શરીર શું અથ ગડી રણુ જાય પિયુ અરે હૃંથી લડી;
સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી કરો જે રોત નાથ મતાય અરે,

લીલા	૦-૪
નાં રીતો	૦-૬
પાંચ વસ્ત્રો	૦-૬
મહાલ	૦-૬
આતંગી ખુશી	૦-૬
આશાદ આંખીરખ	
બાગ બાર	૦-૬
મીઠી મધુરી વાતો	૦-૬-૦
સ્વર્ગની સુંદરી	૦-૬-૦
દેવતાનાં અદ્ભુત	૦-૬-૦
મમ્મત ધંપ	૦-૪-૦

નીવારણ.

વાની રીતો, બાગકાને રાખવાની મા-
ન થાય છે શુ દવા કરવાથી મટે છે
પાંધાને ત્યાંથી મળે તેવી દવાના ઉપ-
ચારનાં આપું છે.

જેવાં કે હોદ્દાનાં
દેશનાં તેમજ
પ્રદેશનાં

હર મકાનોનાં.

જેવા જોઈએ તેવા પોસ્ટકાર્ડો અમારે ત્યાં મળે
જરીના કપડાં પેહેરાવેલા ટૂંકીંગકાર્ડો બેટ મોકલવા
મોટા ખર્ચે તૈયાર કરાવેલ છે, દીકરી દરબારને લગતા કા-
મોટા જયો રાખવામાં આવ્યો છે.

વળી બીજુ શું વેચે છે.

દીકાળાને લગતા પ્રસંગની પશુસણની જોઈએ તેવી તેમજ
લગ્ન પ્રસંગની કંકોત્રીઓ, સુખારક મોટાપેર તેમજ મોટાપેર હાપેલી
તેમજ સ્ટેશનની કપર, કાર્ડ મોટાપેર નમાન ગતતા ઇંગ્લીશ
સુજરાતી નાની મોટી છબીઓ કોશવત આવથી વેચે છે.

વેચનાર જેથીંગબાઈ મોતીલાલ શાહ.
૧. સીમીસ્ટ-અમદાવાદ.

